

Aan de gemeenteraad

Datum : 14 januari 2024
Zaaknummer : 4062979
Contactpersoon : Matthijs Kleij
Telefoonnummer : 06-31114842

Onderwerp: demonstratie Pegida

Geachte voorzitter en leden,

Gisterenmiddag was een nare, verdrietige middag voor onze stad. De voorgenomen demonstratie waarin Pegida de Koran zou verbranden heeft begrijpelijkerwijs veel losgemaakt onder onze inwoners en betrokken ondernemers rondom het Jansplein. De middag is uiteindelijk ontaard in een confrontatie tussen de politie en tegendemonstranten. Door de tegendemonstranten is geweld gebruikt door met onder andere stenen en vuurwerk te gooien. Het gebruik van geweld door tegendemonstranten veroordeel ik ten zeerste. Via deze brief informeer ik u over de voorbereiding van de (tegen)demonstratie en het verloop van de middag.

Aangekondigde demonstratie

In december is er door de voorman van Pegida een demonstratie aangemeld waarbij het voornemen was een Koran te verbranden. Net als iedere andere demonstratie die wordt aangemeld, hebben we deze getoetst aan de voorwaarden waar demonstraties aan moeten voldoen en meerdere malen besproken in de driehoek (Openbaar Ministerie, politie en burgemeester). Er was verder geen juridische grond de demonstratie niet toe te staan. De aangekondigde demonstratie viel binnen de kaders van wet en regelgeving (Wet openbare manifestaties, WOM) en kon daarom doorgang vinden.

In een democratie hebben mensen het recht om te demonstreren. Dat is een groot goed. Het verbranden van een heilig boek, in dit geval de Koran, is in Nederland niet verboden. Het is uiteraard heel begrijpelijk dat zo'n actie veel in mensen losmaakt. Daarom is er afgelopen dagen contact geweest met de organisaties van de Islamitische gemeenschap. Afgelopen vrijdagmiddag ben ik ook persoonlijk met een afvaardiging van de moskeebesturen, de kerkbesturen en het bestuur van de synagoge in gesprek gegaan.

Tegendemonstratie

Vervolgens hebben de politie en de gemeente Arnhem in de avond en nacht van 12 op 13 januari 2024 informatie ontvangen dat er op zaterdag 13 januari 2024 een niet gemelde tegendemonstratie plaats zou vinden op het Jansplein. Ondanks dat ik vooraf geen melding had ontvangen van de tegendemonstratie,

heb ik in overleg met de driehoek deze tegendemonstratie, mits vreedzaam, willen faciliteren binnen zicht- en gehoorafstand van het Jansplein op het Willemsplein.

Via verschillende kanalen heeft de gemeente vooraf laten weten dat de demonstratie kon plaatsvinden op het Willemsplein om wanordelijkheden te voorkomen. Ondanks dat is er toch een tegendemonstratie gestart op het Jansplein op zaterdag 13 januari 2024 vanaf circa 12.00 uur.

Uit openbare orde informatie van de politie, eigen informatie en berichten op sociale media bleek dat de deelnemers van de tegendemonstratie als belangrijkste doel hadden: de demonstratie van Pegida en de verbranding van de Koran te voorkomen. Het ontstaan van een tegendemonstratie of weerstand tegen een geplande demonstratie is op zichzelf geen reden de eigenlijke demonstratie (in dit geval de Koranverbranding) niet door te laten gaan. Onze inzet en inspanningen zijn erop gericht de demonstratie te faciliteren en de veiligheid van demonstranten en omgeving te waarborgen.

Omdat de opkomst bij de tegendemonstratie hoog was en uit openbare orde informatie van de politie bleek dat er mogelijk ook hooligans onderweg waren naar het Jansplein, was er ernstige vrees voor wanordelijkheden. Daarom heb ik om circa 12:30 uur bij monde van de politie opdracht gegeven de tegendemonstratie actief te verplaatsen naar het Willemsplein. Zelf was ik ook ter plaatse en ben ik persoonlijk in gesprek gegaan met de tegendemonstranten om hen te overtuigen naar het Willemsplein te gaan.

Toen zij dit bleven weigeren was een noodbevel onontkoombaar om de tegendemonstranten op afstand te houden. Het noodbevel diende ter bescherming van zowel demonstranten van Pegida als de tegendemonstranten zelf (het noodbevel is als bijlage toegevoegd aan deze brief en is gepubliceerd op www.arnhem.nl).

Ook na herhaaldelijke verzoeken bleven de tegendemonstranten weigeren naar het Willemsplein te gaan. Doordat de demonstratie van Pegida hierdoor niet op een veilige manier doorgang zou kunnen hebben en de sfeer grimmiger werd, was ik helaas genoodzaakt tot inzet van de ME.

Samen hebben we het maximale gedaan om het recht op manifestatie te faciliteren, maar op het moment dat de veiligheid van de demonstranten, omstanders en eigen personeel niet meer gewaarborgd kon worden, heb ik besloten de demonstratie van Pegida te ontbinden op grond van artikel 7 van de Wet openbare manifestaties (WOM). Dit was het eerste moment waarop wij het opportuun achtten de demonstratie te ontbinden.

De voorman van Pegida is helaas lichtgewond geraakt door een aanval van iemand van de tegendemonstratie. Hij heeft uiteindelijk zijn manifestatie niet kunnen houden. Ook is een aantal agenten helaas lichtgewond geraakt. De politie heeft arrestaties verricht en mogelijk volgen meer aanhoudingen nadat de beelden bestudeerd zijn, want het demonstratierecht mag nooit tenietgedaan worden door geweld.

Recht op demonstreren

Ik voel sterk mee met het verdriet en onbegrip over de Koranverbranding. Maar het juiste om te doen voor mij als burgemeester is de wet na te leven en te handhaven. Ook als het moeilijk wordt en dit ons zwaar beproeft. De wet verbiedt uiteraard het beledigen of discrimineren van een groep mensen vanwege hun godsdienst. Dit spreekt gelukkig vanzelf in Nederland als democratische rechtsstaat. Een Koranverbranding valt hier niet onder, het beledigen van een godsdienst in algemene zin is immers niet strafbaar. En hoe onwelgevallig een mening of actie ook kan zijn: ik sta pal voor het demonstratierecht.

Ik begrijp de wettelijke zoektocht naar wegen om de Koranverbranding te verhinderen. Inderdaad zijn er gemeenten die verbranding eerder hebben verboden, maar dat konden zij alleen omdat het verbranden van zaken in de openbare ruimte is verboden via hun eigen lokale Algemene Plaatselijke Verordening (APV). In Arnhem geeft de APV de ruimte tot verbranding van zaken, mits verbranding plaatsvindt in een vuurkorf. Hoezeer een Koranverbranding mij als mens ook kan raken, als burgemeester ben ik er om de wet na te leven en demonstraties te faciliteren binnen de kaders van diezelfde wet. Intussen vraag ik alle stadsgenoten dan ook: help elkaar, kijk naar elkaar om en laten wij ons houden aan de wet.

Onderzoek naar geweldplegers

De politie heeft zaterdagmiddag drie verdachten aangehouden. Zij voldeden niet aan een bevel of vordering door de politie. Zij zijn inmiddels weer vrijgelaten. Ook zijn er drie politieagenten lichtgewond geraakt. Dat is onacceptabel. De politie doet – onder leiding van het Openbaar Ministerie – onderzoek naar de opruiers en geweldplegers. Er gaan op social media al beelden rond, maar de politie is ook op zoek naar meer beelden waarop de ongeregelde heden te zien zijn.

Via deze weg wil ik ook mijn grote waardering uitspreken voor onze politiemensen en collega's van de gemeente die zich onvoorwaardelijk hebben ingezet om het democratische recht op openbare manifestatie goed te laten verlopen.

Tot slot

In Arnhem staat het democratische recht op manifestatie fier overeind. Dat was zo en dat blijft zo. Het is onverteerbaar en ook onacceptabel dat gisteren geweld is gebruikt door demonstranten en meerdere personen, waaronder politiemensen, gewond zijn geraakt. Dit heeft ervoor gezorgd dat het recht op demonstratie niet tot uitvoering kon komen. Ik sta voor het demonstratierecht en wij hebben de taak dit met elkaar altijd te blijven faciliteren en verdedigen. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De burgemeester,

Ahmed Marcouch

Datum : 14 januari 2024
Zaaknummer : 4062979
Pagina : 4

Bijlage: Noodbevel spontane demonstratie 13 januari 2024